

TRẢ BÀI LÀM VĂN SỐ 1

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Hiểu rõ những ưu, khuyết điểm của bài làm để củng cố kiến thức và kĩ năng về văn nghị luận.
- Rút kinh nghiệm về cách phân tích đề, lập dàn ý bài văn nghị luận.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Về lí thuyết, trả bài thể hiện sự phản hồi của người tiếp nhận (người đọc) trong hoạt động giao tiếp. Hoạt động này góp phần điều chỉnh nội dung, cách thức giao tiếp của người phát ngôn (người viết). Bởi vậy, tiết trả bài không những giúp HS đánh giá đúng năng lực của bản thân mà còn giúp các em củng cố kiến thức và kĩ năng đã có, điều chỉnh lại cách học của mình và rút ra các bài học kinh nghiệm cho những bài viết sau.

Vì là bài làm văn đầu tiên của năm học, nên trong bài viết của HS có thể còn nhiều sai sót. GV cần bình tĩnh trước những sai sót đó để đánh giá chất lượng HS, đồng thời cần trân trọng những kết quả mà các em đã đạt được.

2. Trọng tâm bài học

Trên cơ sở phát hiện những ưu điểm, thiếu sót trong bài viết của HS, GV giúp HS củng cố kiến thức và kĩ năng làm bài văn nghị luận.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

Dùng phương pháp thuyết trình kết hợp phát vấn để chỉ ra những ưu, khuyết điểm của HS về các kĩ năng làm bài nghị luận. Tuỳ thực tế bài làm của HS mỗi lớp, GV có thể nhấn mạnh trọng điểm cần rút kinh nghiệm. Chẳng hạn, với lớp A : rút kinh nghiệm về phân tích đề ; lớp B rút kinh nghiệm về lập dàn ý, viết đoạn văn ; lớp C rút kinh nghiệm về lập luận, cách nêu và phân tích dẫn chứng,...

2. Tiến trình tổ chức dạy học

Bước 1 : – Hướng dẫn HS phân tích đề : Nhận diện đề văn và tìm hiểu yêu cầu của đề (tương ứng mục 1 trong SGK).

– Chỉ định HS trả lời ba câu hỏi trong SGK. Chú ý vận dụng những kiến thức và kỹ năng đã được học ở bài trước. Từ đó, GV nhấn mạnh sự khác biệt giữa vấn đề, các luận điểm, luận cứ, lí lẽ và dẫn chứng.

Bước 2 : Nhận xét kết quả bài viết của HS và trả bài (tương ứng mục 2, 3 trong SGK), trong đó nhấn mạnh :

- Uu, khuyết điểm về nội dung, kiến thức.
- Uu, khuyết điểm về phương pháp : bố cục, lập luận, cách hành văn (dùng từ, đặt câu, diễn đạt, chữ viết, trình bày,...). Nếu nguyên nhân dẫn tới ưu, khuyết điểm đó.
- Trong quá trình nhận xét, có thể giới thiệu những bài, những đoạn văn khá, tốt của HS.

Với bài làm văn số 1 này, GV cần nhấn mạnh phần mở bài, bố cục bài viết, rồi nêu ra vài kinh nghiệm chung để chuẩn bị cho bài làm văn số 2. Dành thời gian cho HS xem lời phê hoặc hỏi về lời phê, kí hiệu, nhận xét của GV trong bài làm.

Bước 3 : Gợi ý để HS về nhà lập lại dàn ý chi tiết cho bài viết hoặc viết lại bài văn (tương ứng mục 4 trong SGK). GV có thể cho HS "gỡ điểm" thông qua bài viết này, nhất là HS yếu, kém.

Ví dụ, dàn ý cho đề 1 :

a) Mở bài : Giới thiệu vấn đề

Truyện *Tấm Cám* gợi cho chúng ta suy nghĩ về cuộc đấu tranh giữa cái thiện và cái ác, giữa người tốt và kẻ xấu trong xã hội xưa và nay.

Nêu luận đề : Cuộc đấu tranh ấy vô cùng khó khăn, gian khổ, nhưng cái thiện, người tốt nhất định sẽ thắng.

b) Thân bài : Lần lượt trình bày các luận điểm và các luận cứ làm sáng tỏ cho từng luận điểm

– Cuộc đấu tranh của Tấm với mẹ con Cám trải qua biết bao khó khăn, gian khổ...

– Trong đời sống, cuộc đấu tranh giữa cái thiện và cái ác, người tốt với kẻ xấu vô cùng khó khăn và gian khổ...

– Trong cuộc sống và học tập, HS cũng thường phải đối mặt với biết bao điều sai, việc xấu và những khó khăn như : thói lười biếng, ham chơi, những tệ nạn xã hội lôi kéo, kinh tế gia đình hạn hẹp,...

– Muốn tránh điều sai, việc xấu, khó khăn, mỗi HS cần xác định rõ lí tưởng sống, mục đích, động cơ học tập đúng đắn, nghiêm khắc với bản thân, chia sẻ với người tốt để được giúp đỡ,... Quá trình này phải được thực hiện kiên quyết, bền bỉ như Tấm đấu tranh với mẹ con Cám...

c) Kết bài

– Ý nghĩa của cuộc đấu tranh : Mặc dù phải trải qua nhiều khó khăn, gian khổ, nhưng cái thiện, người tốt nhất định thắng.

– Bài học đối với bản thân.

Tiến trình tổ chức dạy học như trên chỉ là những gợi ý. Tuỳ thực tiễn, GV có thể thay đổi thứ tự các bước, nhưng cần hướng vào mục tiêu để bài dạy đạt kết quả cao nhất. Chẳng hạn có thể tiến hành :

Bước 1 : Hướng dẫn HS phân tích đề và lập dàn ý.

Bước 2 : Nhận xét chất lượng bài viết.

Bước 3 : Trả bài và rút kinh nghiệm, chuẩn bị cho bài làm văn số 2.

III – KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ – GỌI Ý GIẢI BÀI TẬP

– Nhận xét chung và nêu vài trường hợp HS khá hoặc yếu cụ thể để rút kinh nghiệm khen, chê...

– Trả bài ; nhắc HS đọc kĩ lời phê và bài làm, đối chiếu với điểm số để tự đánh giá chất lượng bài viết.

– Tuỳ thực tế của lớp, GV gợi ý để HS lập lại dàn ý chi tiết hoặc viết lại bài văn ở nhà. GV có thể cho HS "gõ điểm" thông qua bài viết này, đặc biệt là những HS yếu, kém.